

Gezamenlijk Kader Verklarende Analyse Limburg

Wat kan de Verklarende Analyse (VA) betekenen?

De Verklarende Analyse (VA) is een denk- en werkwijze die professionals, jeugdigen en gezinnen helpt om uit te zoomen en gezamenlijk te begrijpen waardoor problemen ontstaan en in stand blijven. De VA richt zich op het ontwikkelen van een samenhangend en gedeeld beeld van de situatie van een kind, jongere en/of gezin, over alle relevante levensdomeinen heen. De VA sluit aan op de Richtlijn *Samen beslissen over hulp*. Door niet alleen symptomen en oplossingen te bespreken, maar juist de onderliggende patronen, oorzaken en interacties inzichtelijk te maken, ontstaat een basis voor keuzes die aansluiten bij wat daadwerkelijk nodig is. Dit maakt de VA tot meer dan een analyse-instrument.

In de VA worden feitelijke informatie en belevingsinformatie gelijkwaardig gebruikt. Hierdoor krijgen jeugdigen en ouders een actieve rol in het proces, en krijgen alle betrokkenen (professionals uit zorg, onderwijs en gemeente) zicht op patronen die eerder niet (voldoende) werden gezien. Er wordt hierbij altijd aan het gezin gevraagd of de noodzakelijke informatie mag worden gedeeld met noodzakelijke betrokkenen.

Het uitvoeren van een verklarende analyse is vaak op zichzelf al een interventie: het gezamenlijke proces draagt bij aan eigenaarschap, wederzijds begrip en het doorbreken van vastgelopen dynamieken. Dit vergroot de kans op duurzaam passende hulp en voorkomt onnodige herhaling of escalatie.

Wanneer wordt de VA ingezet?

De ambitie van de provincie is dat de VA wordt ingezet bij (vrijwillige) uithuisplaatsingen, complexe of vastgelopen situaties, bij problematiek op meerdere leefgebieden en wanneer duiding nodig is om tot passende vervolgstappen te komen. Daar wordt vanuit **twee sporen** naartoe gewerkt:

1. Verspreiden van het gedachtegoed van de VA in de vraagverheldering: Bij enkelvoudige en laagdrempelige vragen wordt in alle regio's al ingezet op een brede vraagverheldering. De regio's zetten gezamenlijk de stap om deze werkwijzen verder te versterken en op elkaar af te stemmen.
2. Uitvoeren van VA bij complexe en vastlopende problematiek, zoals bij uithuisplaatsingen en vragen die zijn doorgezet naar het RET.

De regio's zien ook in dat het (nog) niet haalbaar en wenselijk is om nu al bij iedere hulpvraag een verklarende analyse uit te voeren. Dat komt zowel door beperkte capaciteit als dat we nog aan het leren zijn hoe we deze analyses zorgvuldig uitvoeren en het bijbehorende gedachtegoed ontwikkelen.

Het daadwerkelijk uitvoeren van een VA start bij tenminste de onderstaande situaties en wordt stapsgewijs uitgebreid afhankelijk van de behoefte/het tempo in de regio's.

- (vrijwillige) uithuisplaatsingen;
- bij vragen die worden doorgezet naar het Regionaal Expertteam (RET).

Wie voert de VA uit?

Uitgangspunt is dat de procesregie en eigenaarschap van de Verklarende Analyse bij het gezin ligt, terwijl het opstellen van de VA wordt gedaan door de professional die direct betrokken is bij het gezin. Deze professional organiseert het proces en ondersteunt jeugdigen en ouders bij het vormgeven van de VA. Dit betekent dat de VA wordt uitgevoerd door de verwijzers (toegang, huisartsen en GI's), waarop de betrokken partners input leveren en aanvullen.

In de ideale situatie is het uitvoeren van een VA binnen een uitvoeringsgericht team waarin een HBO-geschoolde professional en een WO-geschoolde professional nauw samenwerken. De HBO'er is goed opgeleid in informatie ophalen en gespreksvoering. Deze bespreekt hij/zij met de WO-opgeleide gedragswetenschapper die de samenhang verklarend en onderbouwd gaat opbouwen. Vervolgens bespreekt de HBO-geschoolde professional (eventueel in samenwerking met de gedragswetenschapper) de samenhang met betrokkenen. Daarna kan stap 3 ingezet worden door de HBO professional: het bespreken van doelen en interventies met betrokkenen.

Jeugdigen en ouders zijn eigenaar van de VA en van de informatie die daarin wordt opgehaald. Professionals ondersteunen hen actief bij het innemen en behouden van deze positie.

Hoe verhoudt de VA zich tot andere methoden?

Binnen de regio's worden verschillende methodieken toegepast (zoals 1G1P, Top3 en JIM), die allemaal gericht zijn op breed uitvragen en het realiseren van passende hulp. Om meer eenduidigheid te bereiken, wordt toegewerkt naar de Verklarende Analyse als verbindende werkwijze, zich verhoudend tot samenhangende methodieken en wettelijke verplichtingen. Waarbij iedere organisatie diens wettelijke taken en verantwoordelijkheden behoudt.

In samenwerking met gedragswetenschappers wordt uitgewerkt hoe de VA zich verhoudt tot bestaande werkwijzen en hoe deze passend worden ingebed in werkprocessen. Parallel volgen en onderzoeken we relevante ontwikkelingen, om te bepalen of en hoe andere methodieken in de VA kunnen worden opgenomen. Daarbij is expliciet aandacht voor administratieve lasten, afstemming met zorgaanbieders en het voorkomen van dubbel werk.

Voor duurzame implementatie is het noodzakelijk dat de VA consequent en structureel wordt toegepast en dat professionals het nut en de noodzaak ervan ervaren en onderschrijven. Dit vraagt om het helder uitdragen van de meerwaarde en het organiseren van draagvlak bij professionals, management en bestuurders.

Samenwerking met netwerkpartners

De samenwerking met netwerkpartners is gebaseerd op gelijkwaardigheid en het erkennen van elkaars expertise. De Verklarende Analyse is een gezamenlijk proces van jeugdigen, ouders en alle relevante betrokkenen, waarin ieders perspectief gelijkwaardig wordt meegenomen. De informatie wordt opgehaald, vormt het vertrekpunt voor de samenwerking en wordt niet opnieuw verzameld wanneer deze al beschikbaar is. De verklarende analyse is dynamisch en kan waar nodig worden aangevuld en verdiept.

Betrokken partners dragen gelijkwaardig bij aan het invullen, analyseren en duiden van het gezamenlijke beeld. Door deze gedeelde analyse ontstaat een zorgvuldig onderbouwd en breed gedragen inzicht in wat er speelt, wat nodig is en welke vervolgstappen logisch zijn. Het proces bevordert transparantie, voorkomt dubbele inspanning en zorgt dat alle betrokkenen vanuit hetzelfde kader met het gezin samenwerken.

Welke netwerkpartners worden betrokken, is afhankelijk van de situatie. Dit kan bestaan uit onder meer:

- het informele netwerk rondom het gezin (bijvoorbeeld een JIM);
- professionals betrokken bij de hulpverlening (huidig en eerder);
- onderwijs en aan onderwijs gerelateerde partners (zoals, bso, voorschoolse kinderopvang, school en samenwerkingsverband, indien van toepassing);
- partners rondom ontwikkeling, daginvulling en perspectief (indien onderwijs tijdelijk niet in beeld is;
- jeugdbescherming (GI, indien van toepassing);
- partners uit het sociaal domein (waar relevant en afhankelijk van de situatie);
- Medisch domein (JGZ en artsen).

De nadere uitwerking van rollen en verantwoordelijkheden vindt plaats in het borgingsplan.